

Кондитерські вироби в Україні (ринок, упаковка, тенденції)

Варто згадати, що у всі часи українські виробники солодоців радували споживачів своєю вишуканою продукцією. Кондитерські ласощі в українських родинах завжди додавали настрою, були очікувані у дарунках та за святковими столами, користуючись особливим попитом споживачів будь-якого віку. Усе це спонукає виробників до задоволення споживчого попиту в кондитерських виробках через модернізацію виробництва та створення нових потужностей, використання сучасних технологій та обладнання.

Інноваційні технології, новітня приваблива та ефективна упаковка разом із високою якістю, безпечністю та помірною ціною українських кондитерських виробів відкрили їхнім виробникам шлях до ринків більш ніж 50 країн світу.

Незважаючи на світові фінансово-економічні кризи, не завжди сприятливі умови ведення бізнесу на внутрішньому ринку, виробництво кондитерської продукції в Україні демонструє стабільний розвиток усіх її виробів, а саме цукристих, шоколадних та борошністих. Такий феномен може пояснити людина, яка знаходиться всередині галузі та знайома з усіма її досягненнями та здобутками, проблемами та викликами. Це президент об'єднання «Укркондпром»

Олександр Васильович Балдинюк, професійну розмову з яким пропонуємо читачам журналу.

В.М. Кривошей, к.х.н.

— Олександр Васильовичу, чому, на вашу думку, солодоці є такими популярними серед українських споживачів?

— Важко сказати. Ніколи не думав про це. Але в будь-якому разі солодоці завжди користувались попитом українців. Разом із тим ми зараз споживаємо менше солодоців, ніж їх споживає середньостатистичний європеець. Я думаю, що причиною є низька купівельна спроможність. Людина

в Україні вимушена купувати речі та харчові продукти першої необхідності, на інше у багатьох не вистачає грошей. Все-таки солодоці — це продукт насолоди через смак, а вже потім вони слугують для насичення організму поживними речовинами. Але ми сподіваємося, що із часом наші громадяни будуть багатіти та споживати більше кондитерських виробів.

— Яке місце у промисловості займає індустрія кондитерської продукції?

— Ми виробляємо в Україні трохи більше 1 млн т солодоців на рік (рис. 1). У вартісному вираженні це приблизно \$ 2,75 млрд, що складає 1,5–2,0 % ВВП України. Галузь експортно орієнтована. Із цієї кількості приблизно 40 % продукції експортується (рис. 2). У вартісному вираженні експорт складає близько \$ 1,1 млрд на рік. Найбільше ми експортуємо до Росії (50 % експорту), інших країн СНД (26 %), країн ЄС (4,4 %).

— У чому відмінність українських солодоців, їхні конкурентні переваги?

— Я думаю, що українська продукція відрізняється передусім високою якістю, своїми смаковими властивостями. Не можу сказати, що в нас набагато дешевша продукція, ніж, скажімо, в країнах СНД. Але споживачі роблять вибір на користь саме нашої продукції, бо вона, мабуть, краще смакує, ліпше задовольняє вимоги споживача.

Наша галузь достатньо інноваційна. Вона дуже динамічна, швидко розвивається разом із розвитком смаків споживача, який задовольняє свої очікування щодо цієї продукції. Кондитерська продукція — це продукція високої доданої вартості, яка виробляється в Україні на найсучаснішому у світі обладнанні. За останні 8–10 років галузь пройшла повну модернізацію. На багатьох підприємствах встановлені унікальні лінії, виготовлені на замовлення.

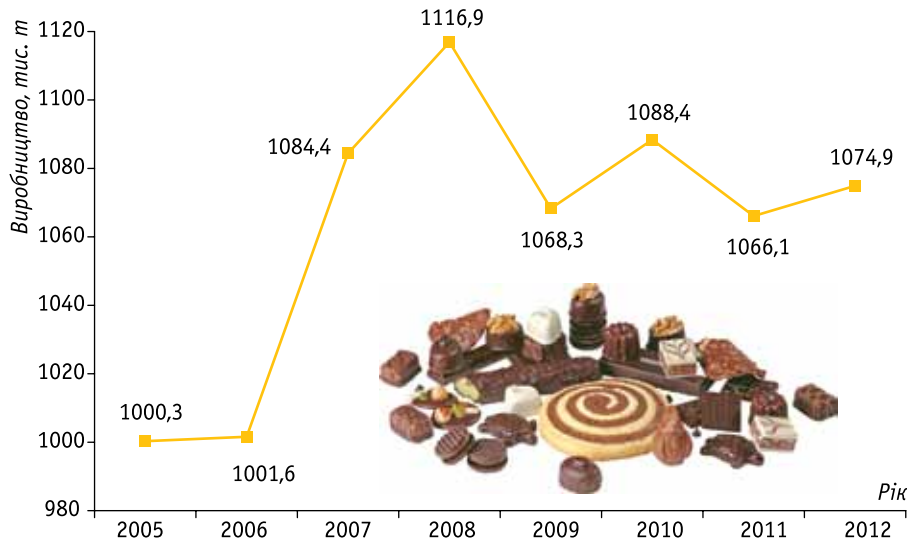

Рис. 1. Динаміка виробництва кондитерських виробів в Україні

Колись технічний директор одного з підприємств казав мені, що виробництво однієї сучасної цукерки, враховуючи весь комплекс необхідних заходів: наукових, технічних, матеріалознавчих та інших, співвідносно з виробництвом одного побутового електроприладу, наприклад праски. Якщо цукерка продається та сприймається споживачами на закордонних ринках, то це означає, що ми виробляємо високоякісну продукцію у контексті міжнародного розподілу праці.

— Чи можна порівняти українські цукерки з імпортними? Як вони з ними конкурують на ринку?

— Хороше питання. По-перше, у нас дуже жорстка внутрішня конкуренція, яка посилюється також імпортним продуктом. Ринок перенасичений кондитерською продукцією. Одночасно ми багато експортуємо. Це у певний спосіб полегшує тиск надмірної внутрішньої пропозиції. Треба сказати, що на внутрішньому ринку переважає вітчизняна продукція. Імпортна ж — займає відносно невеликий сегмент (рис. 2). Майже у кожній групі (цукристи, шоколадні чи борошністі) є зразки імпортної продукції, втім імпорту зростає все ж невеликими темпами.

— Що можна сказати про безпечність українських кондитерських виробів?

— Є українське санітарне законодавство, яке регулює питання безпечності. На жаль, деякі його положення по-

требують гармонізації до сучасних вимог. Україна відстає від того рівня регулювання безпечності, який зараз існує в Європейському Союзі, чи навіть у Митному Союзі. Наше Міністерство охорони здоров'я займає пасивну позицію щодо гармонізації українського законодавства з питань безпечності продукції до вимог європейського. Але можна сказати, що наявні сьогодні законодавчі документи в цілому забезпечують достатній рівень у сфері безпечності продукції. Важливо тільки, щоб ці вимоги дотримувалися виробником. Звичайно, що частина відповідальності лежить на контролюючих

органах. Проте ефективність державного контролю значно зменшується, по-перше, через високий рівень корупції в країні, та, по-друге, через неефективну систему контролю, яка ще залишається радянською, такою, яка містить багато надмірного, непотрібного регулювання, котре не забезпечує безпечності та накладає на підприємства достатньо важкий регуляторний та фінансовий тягар. Регуляторна діяльність забезпечується отриманням документів дозвільного характеру, які насправді нічого не забезпечують. Підприємства зобов'язані купувати такі непотрібні державні послуги.

— Олександр Васильовичу, так що треба сьогодні робити для вирішення цієї проблеми?

— В Європейському Союзі встановлено жорстке технічне регламентування харчової продукції, яке знаходиться під місцевим контролем і торкається переважно показників безпечності харчових продуктів, маркування, безпечності упаковки, яка контактує із харчовим продуктом.

Зараз у Верховній Раді знаходиться законопроект, який має реформувати контроль безпечності харчової продукції. Це, по суті, буде революційна системна реформа, за якої ми наблизимося до Європейського Союзу.

За таким законодавством безпечність харчової продукції в країні суворо

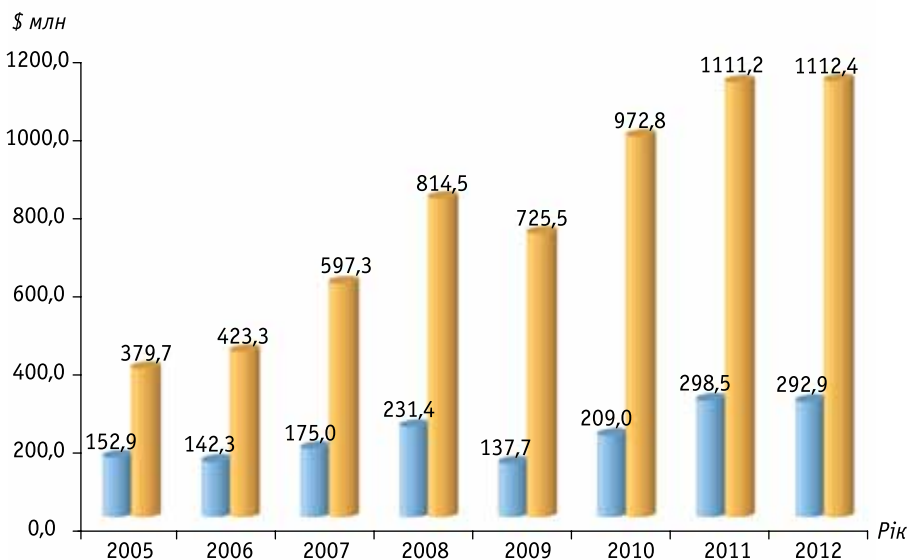

Рис. 2. Динаміка експорту (■) та імпорту (■) кондитерських виробів в Україні

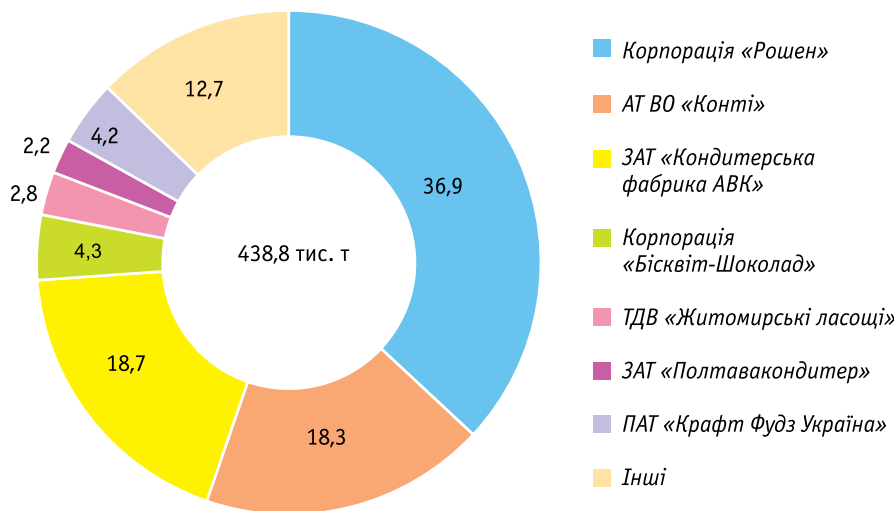

Рис. 3. Експортери української кондитерської продукції у 2012 р., %

регулюється та контролюється. Підприємства декларують безпечність своєї продукції. Через маркування якої доносять до споживача чітку інформацію про вироби, що унеможливує введення його в оману та гарантує йому безпечність продукції, яку він купує.

Держава має лише організувати контроль за безпечністю продукції на ринку та вживати необхідних заходів до тих, хто порушує норми, встановлені технічними регламентами.

— А як пояснити проблему експорту українських цукерок до Росії через нібито їхню небезпечність?

— Насправді ми мали проблеми не через небезпечність продукції. Наша продукція безпечна, має сертифікати, які видані відповідними контролюючими органами Росії. Проблеми постали виключно з політичної позиції Росії, яка спрямована на блокування доступу наших конкурентних товарів на їхній ринок. Це був політичний тиск на Україну за допомогою санітарних заходів.

— Яка нині структура виробників кондитерської продукції в Україні?

— Умовно всіх виробників я поділив би на три групи. Перша — це корпорації, які мають у своєму складі кілька підприємств, та окремі потужні підприємства. Загалом це близько десяти виробників, на яких припадає до 65–70 % усієї продукції. До того

ж вони є основними експортерами українських ласощів (рис. 3).

Другий ешелон — це підприємства, які також створювалися переважно у радянські часи. Вони залишилися і вижили в умовах конкуренції, розвиваються, працюють, виробляють якісну продукцію, але мають відносно невеликі обсяги. На них припадає орієнтовно 15–18 % від усієї продукції. Усі інші — третя група підприємств. Це можуть бути невеличкі виробники у будь-якому районному центрі, навіть, умовно кажучи, кав'ярня, яка має свою «кондитерку». Вони налаштовані на збут своєї продукції на місцевих ринках.

На українському ринку також є міжнародні корпорації. Це позитивний факт, бо додаткова конкуренція завжди примушує всіх інших розвиватися швидше.

— Олександр Васильовичу, кілька слів про вплив упаковки на розвиток кондитерської продукції? Чи є вона конкурентною перевагою?

— Упаковка безумовно впливає на розвиток кондитерської продукції і перш за все на споживача. Якісно та привабливо упаковані кондитерські вироби мають певні переваги, бо споживач часто робить вибір, виходячи з того, що він бачить на етикетці. Тому виробники багато уваги приділяють упаковці, дизайну, етикеткам.

В Україні за останні роки пакувальна індустрія демонструє потужну ходу.

Упаковка з картону, полімерних плівок, інших матеріалів з якісним багатокольоровим друком виробляється на багатьох українських підприємствах, які і забезпечують потреби кондитерів. У деяких випадках упаковку імпортують.

— А що наразі стримує розвиток кондитерської індустрії?

— Насамперед, в Україні дуже важкі економічні умови для розвитку бізнесу, що було озвучено багато разів. Це надзвичайно надмірне державне регулювання, яке відводить зі сфери матеріального виробництва суттєві грошові потоки, на яких паразитують певні соціальні групи людей. По-друге, у нас немає ефективного захисту приватної власності, існують значні проблеми у судовій гілці влади. Часто суд глухий до абсолютно очевидних аргументів, побудованих на законодавчих положеннях, приймає абсолютно незрозумілі рішення.

Держава не несе відповідальності перед виробником, чиновник не несе відповідальності за те, що його дії призвели до негативних ефектів. Корупціонер може застосувати різні штрафні санкції безпідставно, і підприємство буде вимушене витратити значні ресурси на врегулювання питань у судах.

У цілому вся країна прагне оздоровлення. Так далі жити дуже важко. Ми значно знижуємо нашу власну ефективність.

— Що для Вас особисто означає упаковка будь-якої продукції? На що Ви звертаєте увагу, коли купуєте харчову продукцію в упаковці?

— Безумовно, упаковка передовсім зберігає властивості продукції, також за допомогою маркування вона інформує про продукцію. Я завжди уважно читаю все, що написано на упаковці та етикетці. І тоді вже роблю свій вибір.

— Олександр Васильовичу, дякую Вам за цю розмову, професійну оцінку нинішнього стану виробництва кондитерських виробів в Україні. Бажаю успіхів вітчизняним кондитерам на українському та закордонних ринках для задоволення потреб споживачів у якісних та безпечних солодких ласощах. *У*